

‘Alleen met samenwerking houden we wedstrijden eerlijk’

FP-OFFICIER VINCENT LEENDERS OVER MATCHFIXING

Voetbalwedstrijden met vijf eigen doelpunten, omdat spelers “gefixt” zijn. In Azië gebeurt het, met als gevolg dat het publiek wegblijft. Dat doembeeld wil fraudeofficier Vincent Leenders afwenden.

TEKST MARIEKE VAN DER MOLEN FOTO NATIONALE BEELDBANK/ROBERT HOETINK

▲ 'Sporters moeten in een eerlijk en sportief gevecht de strijd kunnen aangaan. Dat wordt bedreigd door fraude. Het gaat om grove georganiseerde criminaliteit waarin veel geld omgaat. Fraude bedreigt dat,' zegt Vincent Leenders. Leenders is landelijk coördinerend fraudeofficier bij het Functioneel Parket. Daar is sinds het najaar van 2013 de strafrechtelijke bestrijding van matchfixing en daaraan gerelateerde risico's ondergebracht. Het is één van de prioriteiten van het Openbaar Ministerie (OM). 'Maar met de inzet van strafrecht alleen krijg je nog geen eerlijke sport', zegt Leenders: 'Daarom is de aanpak van fraude in de sport vooral gericht op samenwerking. Van sportorganisaties, sportbonden en kansspelaanbieders, tot opsporingsinstanties en OM, ieder moet zijn verantwoordelijkheid nemen en bijdragen aan een brede aanpak om Nederland onaantrekkelijk te maken voor matchfixers en andere sportfraudeurs.' Samenwerking tussen sectoren – zowel publiek als privaat – is noodzakelijk: 'Ieder moet zijn rol pakken. De sportsector heeft een belangrijke rol bij het voorkomen, signaleren en opsporen van matchfixing. Ook zij willen immers dat sport een leuke sportieve strijd blijft. Er is ook een rol voor politie, FIOD en het OM, en die rol pakken we. Neem bijvoorbeeld de onderzoeken naar de illegale gokzuilen en het aanbieden van illegaal gokken op voetbalwedstrijden.'

Onderzoek Feniks

In februari van dit jaar hield de FIOD in een onderzoek van het Functioneel Parket drie verdachten aan voor het op grote schaal aanbieden van illegale gokmogelijkheden op voetbalwedstrijden. Het onderzoek – met de naam

Feniks – is nog gaande en Leenders wil daarom alleen in zijn algemeenheid er iets over zeggen: 'Het aanbieden van gokspelen in Nederland zonder vergunning is strafbaar en wij vinden het ook ernstig. Het overheidsbeleid ten aanzien van gokken wordt door het aanbieden van illegale gokmogelijkheden ondermijnd. Er is geen zicht op personen die gokken en dat maakt het bestrijden van gokverslavingen lastig. En niet alleen de inleggers zijn geheel oncontroleerbaar, er is geen zicht op geldstromen, omzet en eventuele verdiensten. Controle op manipulaties van kansspelen is daarmee niet meer mogelijk. Het gelegenheid bieden om anoniem in te zetten op wedstrijden wordt als een extra risico voor matchfixing beschouwd. Eventuele gokschulden kunnen mensen chantabel maken.'

Samenwerking

De samenwerking tussen de diverse partners om fraude in de sport aan te pakken, werpt vruchten af, aldus Leenders: 'Er wordt op structurele basis met elkaar informatie gedeeld. Sleutelpersonen en journalisten zijn benaderd, conferenties worden bijgewoond en in samenwerking met de sportbonden wordt bewustwording en meldingsbereidheid van de sporters bevorderd.' Een journalist sprak onlangs in een krant over "de klets cultuur rondom matchfixing". 'Het is noodzakelijk om te leren over elkaars mogelijkheden en onmogelijkheden', zegt de fraudeofficier. 'We moeten wettelijk aan elkaars positie en rol en elkaar weten te vinden. Wat kunnen zij? Wat hebben zij nodig? Wat hebben wij nodig? Zonder wederzijdse steun en erkenning kunnen we de sport niet veiliger maken.'

Een voorbeeld van samenwerking noemt Leenders de casus met de Spaanse oefenwedstrijden van ADO en Heerenveen: 'We hebben die signalen met de politie bekeken en het ging om een vermoedelijk gefixte Spaanse scheidsrechter in oefenwedstrijden op Spaans grondgebied. De organisator was een Belg. Je kan als Nederlandse politie en OM strafrechtelijk weinig of niets met zo'n zaak, dus we hebben het dossier overgedragen aan Spanje. En ja, de KNVB kon er wel wat mee: zij hebben aan de Nederlandse clubs aangegeven dat ze niet hadden deel moeten nemen, ze hebben zichzelf door hun deelname kwetsbaar gemaakt. Dat is een preventieve rol: signaal afgeven naar clubs dat ze zich niet kwetsbaar moeten maken voor malafide praktijken. Dat helpt bij het voorkomen van fraude in de sport.'

Alle signalen bekijken

'De afgelopen twee jaar zijn alle signalen over mogelijke fraude in de sport opgepakt, bekeken en gewogen', zegt Leenders. 'Tijdens een Nederlands tennistournooi zaten twee Russen in het publiek, die met allerlei technische middelen informatie omtrent de wedstrijd aan personen in Rusland doorgaven. Het was opvallend, maar het bleek niets strafbaars. Het had te maken met gokken op de wedstrijden in Rusland en door de directe verbinding konden de mannen een voordeel in tijd halen. Dat is natuurlijk wel onwenselijk, dus dat geven we dan als politie en OM ook door aan de andere partners die fraude in de sport willen tegengaan.' Ook bij voetbalwedstrijden zijn personen op de tribunes nader onder de loep genomen. 'Bij deze gevallen ging het soms om gokactiviteiten en soms ging het om medewerkers van

bedrijven die data verzamelen.’ En dat niet alleen. ‘Er waren signalen over een voetbalclub die in de greep zou zijn van een motorbende. Maar als je goed keek bleken het niet meer dan geruchten, als je aan de rafelrandjes trok bleek het niet te kloppen.’ Er waren ook talloze krantenverhalen, zoals de verhalen over Kargbo en Willem II: ‘We zijn er mee bezig.’ Meer wil hij er niet over kwijt.

Ingewikkelde materie

Volgens Leenders is de aanpak van fraude in de sport een leerproces: ‘Er is de afgelopen twee jaar geïnvesteerd in kennis opbouwen. Waar zitten zwakke plekken? Hoe gaat matchfixing te werk? Wat zijn de risico’s van illegaal gokken op sportwedstrijden?’ Hij denkt even na en vervolgt: ‘Iedereen heeft de mond er van vol dat het buitenland wel matchfixingszaken heeft, maar als je goed kijkt is het vaak ook niet meer dan één zaak per land. Het is dus ingewikkelde materie voor het strafrecht. Dat wil niet zeggen dat je het strafrecht niet moet inzetten, maar het maakt wel duidelijk dat we de strijd voor een eerlijke sport samen met de partners moeten voeren.’

Waarom is het moeilijk om naar aanleiding van al die verhalen in kranten tot een strafzaak te komen? ‘Je kan denken: blijkbaar is er niet veel matchfixing, maar dat is wat te makkelijk. Een probleem is dat matchfixing niet eenvoudig te bewijzen is. Een rare uitslag is nog geen matchfixing. Je ziet het niet aan het verloop van een wedstrijd. Dook een keeper slecht of is hij gefixt? Daarnaast zie je het ook niet meteen in de gokhal. Paul R. – een Nederlander die in Duitsland wordt vervolgd voor matchfixing – zei dat hij er gewoon voor zorgde dat hij niet een groot bedrag inzette, maar gewoon

1000 keer een klein bedrag. Uit alle analyses van sportradar, Unibet en noem maar op, zie je geen duidelijke gokbewegingen die meteen duiden op matchfixing.’ Daar komt nog bij, dat het een internationale tak van sport is, zegt Leenders. ‘Geldbewegingen zijn internationaal, daar komt dan ook de expertise van de FIOD goed van pas. Opsporingsdiensten moeten samenwerken over grenzen heen. Ook al is de samenwerking goed, het is altijd een extra handeling die tijd kost.’

Een verhaal in de krant levert niet altijd voldoende aanknopingspunten voor strafrechtelijk onderzoek. ‘Natuurlijk kan je op basis van zo’n verhaal wel uitpluizen, met betrokkenen praten. Dat doet de politie dan ook. Maar dat maakt nog niet dat we bewijs binnen halen. Het zijn kleine stukjes in een puzzel van de waarheid die wij moeten zien te vinden. De puzzel moet wel te leggen zijn. Journalisten schrijven over dat iets matchfixing is, maar als hun bronnen wel met de journalisten praten, maar niet met ons, is dat voor ons nog geen bewijs. Dan hebben we onderliggende stukken nodig. Iedereen kan wel alles beweren, in het strafrecht heb je vergaande bevoegdheden – met dwangmiddelen kan je een forse inbreuk op de privacy maken – die je niet lichtzinnig in mag zetten. We moeten altijd beducht zijn voor ongefundeerde aantijgingen.’

Je hebt brede intelligence nodig om het beeld te doorgronden en begrijpen, zegt Leenders. ‘Daarnaast spelen actoren uit verleden nu vaak nog een rol in het heden: spelers zijn inmiddels trainer of makelaar. Nieuwe signalen kan je niet vinden, zien en duiden zonder de oude te begrijpen. Juist die oude signalen moeten we onderzoeken om kennis op te doen om over matchfixing in het hier en nu.’

Omweg

Inmiddels is de verdenking tegen één van de verdachten uit het onderzoek Feniks uitgebreid met matchfixing. ‘Soms is er een omweg nodig, duidt Leenders: ‘Neem de fixer en de gefixte speler, die hebben zelf vaak geen belang om een fraude aan de grote klok te hangen. Vaak is het niet zo open en bloot en moet je er op een andere wijze achter komen’.

Je kan het potentiële matchfixers zo lastig mogelijk maken door de aanverwante risico’s aan te pakken. Daarmee bedoelen we: je moet het illegaal gokken aanpakken, geldstromen volgen. Wij proberen gokgerelateerde matchfixing uit te sluiten. Matchfixing heeft vaak een link met illegaal gokken, dat lees je ook in een rapport van hoogleraren Spapens en Olfers. Je moet dus breed kijken naar matchfixing. Je moet samenwerken en naar de omgeving kijken. Wie heeft er schulden? Wie geeft meer geld uit dan hij salaris ontvangt? Wie heeft geen sponsorcontract maar ontvangt die onverklaarbare geldstromen? We beschikken over veel restinformatie die we niet weggooien, maar kritisch bekijken. Als er matchfixing in Nederland is, moeten we het zichtbaar maken door aanverwante risico’s zoals illegaal gokken te bestrijden. Het doel is uiteindelijk: dat het niet meer gebeurt en dat we de sport leuk kunnen houden.’

FOTO PAUL LE CLERCQ